

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

4. Solis & Sapientis comparatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

rum juvenile robur promat: denique in consiliis. quid facto opus, senilem ostendat prudentiam 10. Ut solis cursus non recto per cælum meatu fertur, sed obliquo, leni, atque moderato, tamen orbis universi machinam æquali temperie calefacit: Ita Principes & magistratus sese populi nonnunquam studiis, ut ita dicam, obliquis accommodare debent, ut melius sit iis consultum, quos regi par est non summo jure, sed æquitatis temperamento. Ob has & alias à Sole deductas similitudines perfecti refert imaginem Principis Apollo; quæ etiam causa fuit, cur in Josuæ, herois illius fortissimi monumento, Solis esset statua posita; & quasi staret adhuc in mortui cineribus, mutaque loqueretur, Regentesque doceret officium *standi*, id est, *vigilandi*, & *in ipsa quoque morte vivendi*.

IV. (1) Nunc ejusdem Phœbi conditiones in Sapienciam conferemus. 1. Sol unicus est in mundo, quasi lucis arbiter, & monarcha orbis. Unde *Sol* dicitur, eò quòd ex omnibus sideribus sit *solus* (quod diximus) & Rex cæterorum. Unicus in cælo Sol; pauci sapientes in terra. Non nisi septem olim tota Græcia numeravit, cum *stultorum*, Salomone teste, *infinitus sit numerus*. Ecclesiastæ. c. 1. 2. Mirabilis puritas est Solis ac splendor: unde *Secundus* Philosophus interrogatus ab Hadriano Imp. Quid est Sol? respondit: Cæli oculus, splendor sine occasu, diei ornatus, horarum distributor, claritas sine macula. Et S. Ambrosius 4. hexam. c. 1. Sol oculus est mundi, jucunditas diei, pulchritudo cæli, naturæ gratia, præstantia creaturæ. Quid autem clarius est sapienciâ, quid illustrius, quid purius, quæ *in malevolam non introibit animam, nec habitabit in corpore subdito peccatis*. Sap. 1. Est enim hæc *speciosior sole, & super omnem dispositionem stellarum, luci comparata invenitur* prior. Ibid. c. 7. v. 29. 3. Ingens est Solis magnitudo; nam juxta Mathematicos centies sexagies, aut etiam pluries vastitate sua terram superat; altitudine tam sublimis fertur, ut à Tycho Brahe uno milione, trecentis nonaginta sex millibus, & centum leucarum (quarum singulæ horæ spatio conficiendæ) distare à centro terræ dicatur; à superficie verò telluris secundum quosdam distantia ejus continet milliaria Belgica seu leucas nonaginta millia, sexaginta quatuor millia, trecenta, sexaginta unum. Pari ratione vir sapiens longè supra terram, & vulgi sensum eminent. Talis, inquit Seneca sapientis est animus, qualis mundi status super lunam; semper illic serenum est; tenet summam, & ne ulli quidem, nisi sibi innixus. Fortuna premit reliquos, sapiens fortunam. 4. Situs Solis

A a a 3

lis

(1) Solis & Sapienciæ comparatio.

Lis est in medio planetarum, tanquam astrorum Principis & Ducis, de quo Stautus lib. 7.

Sol operum medius summo librabat olympo

Lucentes, ceu staret equos,

Nimirum homo prudens placebit magnatibus. Eccli. 20. De viro sapiente Salomon Sap. 8. *Habebo propter hanc claritatem ad turbas, & honorem apud seniores.* Ipsa quoque sapientia de se loquitur Prov. 8. *Ego sapientia habito in consilio, & eruditio intersum cogitationibus* 5. Incredibilis est velocitas Solis, qui quotidie horis viginti quatuor percurrit ambitum orbis sui, totiusque cæli vastissimi; adeo ut unâ horâ permetiatur milliaria horaria quingenta octoginta millia, & octingenta. Et hoc sapienti convenit, qui mirabili celeritate per omnia scientiarum genera circumfertur. Est enim in illo spiritus intelligentiæ, unicus, multiplex, subtilis, disertus, mobilis, incoquinatus, (sicut lumen, nullas fordes contrahens) omnia prospiciens, & qui capiat omnes spiritus, Sap. 7. hoc est, artes & scientias. Hunc spiritum habuit Salomon, qui loc. cit. de se ipso: *Ipse enim dedit mihi horum, quæ sunt, scientiam veram: ut sciam dispositionem orbis terrarum: & virtutes elementorum, initium & consummationem, & medietatem temporum, vicissitudinum permutationes & commutationes temporum, anni cursus, stellarum dispositiones, naturas animalium, & iras bestiarum, vim ventorum, & cogitationes hominum, differentias virgultorum, & virtutes radicum, & quæcumque sunt absconsa & improvisa didici: omnium enim artifex docuit me sapientia.* 6. Maxima Solis est efficacia, quæ rebus omnibus dat vigorem, motum, vitam; atque is idem est in æthere, quod cor in animali. Facit hoc Sapientia, dum animum prius rudem & inertem informat, excitat, elevat, & ad recondita quæque perspicenda, capacem reddit. Vita corporis est animus, Sapientia animi. Hinc Aristoteles asserit tantum esse discrimen inter doctum & indoctum, quantum inter hominem vivum & mortuum. 7. De calore Solis quid dicam? qui tantus est, ut multas terræ plagas penitus exurat. Id in sapientiæ amatore cernitur: nam incenditur in eo desiderium sciendi, quali flagrabat regum sapientissimus, qui de se Sap. 7. *Propter hoc optavi, & datus est mihi sensus: & invocavi, & venit in me spiritus sapientia. Super salutem & speciem dilexi illam, & proposui pro luce habere illam: quoniam inextinguibile (ut Solis) est lumen ejus.* 8. Sole nihil est in aspectabili hoc mundo pulchrius, nihil clarius; omnium, ad se rapit oculos. De sapientia, Ecclesiastes cap. 6. *Clara est,*

est, & qua nunquam marcescit, & facile videtur ab his, qui diligunt eam & invenitur ab his, qui querunt illam. Claritas Solis fugat tenebras ex oculis, Sapientia ex animo. Et quid aliud est homo doctus, quàm lux? quid indoctus, quàm tenebræ? illam invehit sapientia, hanc stultitia; unde Ecclesiastes c. 1. *tantum, inquit, inter sapientem & stultum interest, quantum inter lucem & tenebras.* 9. Sicut lux Solis splendens procedit, & crescit usque ad perfectam diem. Prov. 4. Ita Sapientia in aurora pueritiæ, quasi per nubes transmittens radios, apparet pulcherrima, ac Solis instar, qui à Poëtis auricomus, & à Græcis ποδοδάκτυλος vocatur, id est, roseos habens digitos; sensimque cum ætate crescit, donec in summo stet olympo, radiisque doctrinæ, honoris, famæ longè, latèque spargat. 10. *Radii Solis, ait Seneca epist. 41. contingunt quidem terram, sed ibi sunt, unde mittuntur. Sic animus magnus & sacer in hoc demissus est corpus, ut propius divina noscamus, conversatur quidem nobiscum, sed hæret origini suæ, quæ summa est sapientia.* 11. *Qui oculorum aciem fixiùs soli obvertunt, excæcantur, unde Lucretius:*

Sol etiam cæcat, contra si cernere pergat.

Id accidit illis, qui volunt plus sapere quam oportet Rom. 12. Scrutantur altiora suo captu, & ut quidam loquitur, veritatem querunt in vanitate; ideò curiositatis temerariæ meritas dant pœnas, & juxta Apostolum Rom. 1. *in reprobum sensum à Deo traduntur.* 12. Sol hortator est laboris & monitor operum. Oriens manè, tacitè quasi nos salutat, & inelamat: Surgite mortales, excutite somnum: nox transit, dies illucescit; en lucem vobis affero, lætitiã, vitam; surgite & evigilate mecum: ad opus, ad labores honestos, ad virtutis & sapientiæ studium vos accingite. En ego vobis iter præeo, imò facem præfero, & præluceo, me sequimini, me imitamini. Et quid aliud facit Sapientia, de qua Prov. 8. *Nunquid non Sapientia clamat, & Prudentia dat vocem suam?* Et quid clamat? sequitur ibidem: *O viri, ad vos clamo, & vox mea ad filios hominum. Intelligite parvuli astutiam, & insipientes animadvertite: accipite disciplinam meam, & non pecuniam: doctrinam magis, quàm aurum eligite. Qui manè vigilant ad me, invenient me.* Id ad eò præsci Romani observârunt, ut in more positum haberint, Solem orientem salutare. Agunt id ipsum Sapientiæ studiosi; primo diei crepusculo evigilant, & Solem orientem salutant: hujus radiis non excitantur magis corpora, quàm illustrantur & calefcunt animi ad artes liberales addiscendas, & ingenii labores prosequendos.

Atque

Atque hæc de Apolline seu Phœbo; cujus satellitium festivissime describit Ovidius 2. Metam.

----- purpurea velatus veste sedebat.
 In folio *Phœbus*, claris lucente smaragdis.
 A dextra, lævâque *Dies*, & *Mensis*, & *Annus*,
Seculâque, & positræ spatiis æqualibus *Hore*.
Vérque novum stabat, cinctum florente corona;
 Stabat nuda *Æstas*, & spicea ferta gerebat:
 Stabat & *Autumnus*, calcatis fordibus vis;
 Et glacialis *Hiems*, canos hirsuta capillos.

SYMBOLUM XCII.

Saturnus,

Ex Variis.

Ethicè.

1. Saturni simulacrum. Cur senex: barba promissa? quid falx? serpens? lapis in ore? clepsydra in capite? 2. Tempus & Occasio. 3. Bonus Princeps per Saturnum indicatur. 4. Item tyrannus. 5. Lex magis, quam Rex, observanda. 6. Janus bifrons & quadrifrons.

C*Æli & Vestæ Saturnus fuit filius, Opim sive Rheam (Cybelem alii dicunt, aut Tellurem) sororem matrimonio sibi conjunxit. Parens fuit Jovis, Junonis, Neptuni & Plutonis. Nomen hausit à Saturnando, eò quòd devorandis filiis fuerit saturatus; aut quia Senex satur fuit annis. Alii malunt eum à Satru fuisse appellatum, quòd stercoreationi & agriculturæ præsit, unde Sterculius & Sterculinus cognominabatur. Græcis χρόνος seu χρόνος, id est, Tempus dicitur. Fratrem habuit Titanem, majorem natu, qui cum parenti, ut par erat succedere deberet, animadvertens tamen matrem, sororesque in Saturnum proniores esse, jure suo cessit, ea tamen lege, ne Saturnus prolem masculam tolleret (seu educaret) sed regnum ad suam stirpem rediret. Saturnus igitur ex pacto cum fratre inito, liberos suos masculos, ubi primùm nati essent, devoravit.*